

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG
 Avdelning 2

DOM
 2011-03-10
 Meddelad i
 Göteborg

Mål nr
 1203-11 E
 Enhet 2:1

SÖKANDE

Toshiba Tec Nordic AB, 556091-2106
 Box 1488
 171 28 Solna

Ombud: Advokaten Pernilla Norman
 Lindskog Malmström Advokatbyrå KB
 Box 27707
 115 91 Stockholm

MOTPART

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
 403 40 Göteborg

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

KONKURRENSVERKET	
2011-03- 1 0	
Avd	
Dnr	
Doss	Aktbil

DOMSLUT

Förvaltningsrätten bifaller ansökan på så sätt att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts i form av en ny utvärdering, varvid anbudet från Ricoh Sverige AB inte ska beaktas.

Förvaltningsrättens interimistiska beslut upphör därmed att gälla.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har genomfört avrop från statligt ramavtal inom området skrivare, kopiatorer, tjänster 2009 (VHS 7-0091-44151).

Av meddelat tilldelningsbeslut den 24 januari 2001 framgår att länsstyrelsen har valt att teckna avtal med Ricoh Sverige AB.

YRKANDEN M.M.

Toshiba Tec Nordic AB (bolaget) ansöker om överprövning och yrkar att rätten beslutar att upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse vidtagits på så sätt att Ricoh Sverige AB:s (Ricoh) anbud diskvalificeras och inte tas med till utvärdering. Som grund för talan anges bland annat följande. Ricoh har gått utanför ramavtalet och erbjudit andra produkter än de som är avtalade i ramavtalet. Ett sådant förfarande står i strid med principerna i 1 kap. 9 § LOU. Genom länsstyrelsens förfarande i upphandlingen har bolaget lidit eller kan komma att lida skada.

Vid upphandlingar som sker genom avrop från ramavtal begränsas leverantörernas möjlighet såväl vad avser vad som får offereras som offertpriserna till det som avtalats i ramavtalet. Det är alltså inte möjligt för en leverantör att offerera andra produkter eller tjänster än de som avtalats i ramavtalet.

I den aktuella upphandlingen har Ricoh offererat produkter som inte ingår i ramavtalet. De aktuella produkterna framgår av specifikationerna till leasingblanketterna. Av dessa framgår att Ricoh har offererat ett antal produkter som inte återfinns i den uppdaterade prislistan till ramavtalet, nämligen MPC4000 och MPC 5000 med artikelnummer 502817 och 502819 samt MPC6501 med artikelnummer 506003.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG
Avdelning 2**

DOM

Sida 3
1203-11

I upphandlingen har länsstyrelsen tilldelat avtalet till Ricoh trots att ett antal av de produkter som Ricoh har offererat inte finns i ramavtalet. Rätteligen skulle Ricohs anbud diskvalificerats på grund av dess bristande uppfyllelse av ramavtalet som är grund för avropsförfrågan.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) bestrider bolagets yrkande och yrkar för egen del att förvaltningsrätten ska fastställa tilldelningsbeslutet, eller i vart fall besluta om rättelse på så sätt att länsstyrelsen ska ställa en fråga till Ricoh avseende deras artikelnummer.

Som grund för talan anförs bland annat följande.

Länsstyrelsen har i avropet följt ramavtalets villkor och tilldelat kontrakt till den leverantör som uppfyller samtliga ställda krav och har lämnat det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Bolaget har i sin ansökan hänvisat till att Ricoh i sitt anbud skulle ha erbjudit produkter som inte finns med i Ricohs prislista. Grunden för detta skulle vara att Ricoh lämnat tre artikelnummer som inte återfinns i prislistan. Länsstyrelsen har dock kunnat konstatera att det rör sig om en felskrivning där de offererade produkterna återfinns i ramavtalsprislistan och inte som bolaget vill hävda att det rör sig om helt andra produkter som inte finns med i ramavtalslistan.

Tre artikelnummer är aktuella:

502817, i Ricohs leasingblankett angivet som "pappersbank"

502819, i Ricohs leasingblankett angivet som "pappersbank"

506003, i Ricohs leasingblankett angivet som "efterbehandlare"

Av Ricohs prislista under fliken Tillbehör framgår att det på rad 316 finns en Pappersbank med artikelnummer 512817, på rad 318 finns en Pappers-

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2**DOM**

bank med artikelnummer 512819 samt på rad 339 finns en Efterbehandlare med artikelnummer 516003.

En upphandlande myndighet får begära att en anbudsgivare eller anbudssökande rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudet. Bestämmelsen innehåller inte någon begränsning avseende när i tiden en sådan rättelse får ske.

Lagen anger inte vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att det ska röra sig om en uppenbar omständighet. För var och en som betraktar Ricohs anbud är det uppenbart att det rör sig om en uppenbar felskrivning eller något annat uppenbart fel i anbudet. Ricoh har på tre ställen i anbudet angett siffran "0" istället för siffran "1" för ett artikelnummer. För varje sådan komponent är det klart och tydligt att det rör sig om ett korrekt tillbehör till respektive maskin. Det faktum att man angett en siffra fel för ett artikelnummer i sitt svar innebär alltså inte att tillbehöret saknas. Vid kontakt med Ricoh har dessutom framkommit att de produkter som återfinns i ramavtalsprislistan utgör det maximala sortimentet för respektive maskin. Det finns med andra ord inga andra tillbehör utöver dessa som artikelnummern skulle kunna hänvisa till. Det är därmed uppenbart att det rör sig om produkter som återfinns i ramavtalsprislistan och att Ricoh av misstag skrivit 0 istället för 1. Att under sådana omständigheter påstå att Ricohs anbud inte uppfyller kraven i avropet eller ramavtalet är således inte korrekt. Det faktum att länsstyrelsen inte begärde rättelse innan tilldelningsbeslutet förändrar inte situationen eftersom lagen utgår från det faktum att en uppenbar felskrivning eller annat uppenbart fel får rättas oavsett när det sker.

Bolaget anför följande. Länsstyrelsen påstår att det rör sig om en felskrivning i anbudet från Ricohs sida och att länsstyrelsen tolkningsvis skulle kunna godta anbudet, trots avvikelser från ramavtalet. Detta är emellertid inte riktigt och inte förenligt med LOU.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2**DOM**

Det är inte tillåtet att i samband med avrop från ramavtalen köpa/sälja andra produkter än de som finns i ramavtalet genom prislista uppdaterad senast på anbudsdagen.

När produkter uppgraderas eller det kommer nya produkter är det sedvanligt att artikelnumren ändras i någon mindre omfattning. Det är inte troligt eller ens sannolikt att det skulle röra sig om ett skrivfel från Ricohs sida, såsom länsstyrelsen påstår, utan det är i stället mest sannolikt att det är andra produkter som har offererats. Antingen har Ricoh i sitt anbud offererat gamla utgångna produkter som inte finns med i prislistan just därför, eller så har de offererat nya produkter som prislistan ännu inte hunnit uppgraderas med. I båda fallen är det fråga om en avvikelse från ramavtalet som inte är tillåten enligt ramavtalsupphandlingen eller LOU.

Vad gäller påståendet om att det skulle vara fråga om ett skrivfel, så framstår inte det som en sannolik förklaring även av det skälet att det är tre olika artiklar som har offererats på fem ställen i anbudet. Det är för bolaget helt uppenbart att produkterna finns alternativt har funnits i Ricohs sortiment och att man i anbudet har valt dessa produkter. En van anbudsgivare som Ricoh gör inte fem skrivfel i ett och samma anbud.

Vidare ska framhållas att vad gäller skrivfel så är möjligheterna att rätta sådana begränsade enligt LOU. LOU innehåller regler som ger den upphandlande myndigheten möjlighet att tillåta att en anbudsgivare rättar uppenbara skriv- eller räknefel. En sådan rättelse får dock aldrig innebära att anbudet ändras i något avseende. I förevarande fall så är det de facto så att en rättelse skulle innebära att anbudsgivaren ändrade sitt anbud, eftersom de produkter som offererats i anbudet finns i Ricohs sortiment. En förändring av artikelnummer från 0 till 1 innebär ett byte vilket inte är tillåtet enligt LOU.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG
Avdelning 2

DOM

Vidare förhåller det sig på det sättet att för det fall det är fråga om en uppenbar felskrivning eller felräkning och det därmed finns en möjlighet att rätta anbudet, så måste en sådan rättelse vara gjord innan tilldelningsbeslutet fattats. Det framgår av såväl själva ordalydelsen i stadgandet i 9 kap. 8 § LOU som rättspraxis. Det är själva anbudet som kan rättas, vilket innebär att den upphandlande myndigheten måste ha haft de korrekta uppgifterna i samband med prövning och tilldelning. I förevarande fall har tilldelningsbeslut fattats och någon rättelse har inte gjorts. I stället påstår länsstyrelsen att man läser anbudet som om där står något annat än vad som verkligen står i anbudet. Detta är såväl diskriminerande som oförutsebart och strider förutom mot det direkta stadgandet i 9 kap. 8 § LOU även mot de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna i 1 kap. 9 § LOU.

Sammanfattningsvis kan konstateras att Ricoh i sitt anbud har offererat andra produkter än de som fanns i ramavtalet vid tiden för anbudsgivningen, vilket strider mot ramavtalet och mot LOU. Grund föreligger därmed för förvaltningsrätten att besluta att upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse vidtagits på så sätt att Ricohs anbud tas bort från utvärderingen, varvid bolaget tilldelas kontraktet.

Länsstyrelsen anför följande. Den grundläggande frågan gäller huruvida Ricoh offererat produkter som finns i deras ramavtalsprislista. Som bolaget konstaterat är ett krav för tillämpning av ramavtalet att endast de produkter som förekommer i prislistan får säljas inom ramen för ramavtalet.

Bolaget hävdar att länsstyrelsen menat att Ricoh inte offererat korrekta produkter. Detta stämmer naturligtvis inte. I det aktuella fallet har Ricoh endast offererat sådana produkter som finns i ramavtalet. Det är för länsstyrelsen och rimligtvis även för varje annan betraktare, uppenbart att

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2

DOM

Sida 7
1203-11

Ricoh har skrivit "0" istället för "1" på tre produkter. Det innebär dock inte att det är fråga om andra produkter. Som länsstyrelsen angett i sin tidigare inlägga har Ricoh bekräftat att det rör sig om de produkter som finns i prislistan, men att man skrivit fel på ett ställe.

Ramavtalets tillämpning förutsätter endast att rätt produkter säljs. Inte hur artikelnummer anges. Ricoh har därmed uppfyllt de krav ramavtalet ställer och länsstyrelsens beslut är i och med det korrekt.

Bolaget spekulerar kring om Ricoh har haft, eller kommer att ha, andra produkter med artikelnumren 502817, 502819 eller 506003. Som framgår av Ricohs skriftliga intyg finns det inte, eller har inte funnits produkter med artikelnummer 502817 eller 502819. Som framgår av intyget kommer det att lanseras en produkt med artikelnummer 506003, men denna produkt är inte kompatibel med någon av de som offererats i avropet. Att offerera en produkt som inte är kompatibel med de angivna maskinerna och som därmed skulle leda till att länsstyrelsens vidtog åtgärder enligt avtalet är över huvudtaget inte troligt och ett sådant eventuellt påstående från bolaget saknas substans. Ricohs intyg är tydligt och det saknas anledning att ifrågasätta det.

Mot bakgrund av ovanstående är det ställt utom allt rimligt tvivel att Ricoh har offererat de produkter som finns i ramavtalslistan. Kraven i avropet är därmed uppfyllda och Ricoh har rätteligen antagits som leverantör.

Frågan om rättelse av felskrivning är mot denna bakgrund akademisk. Länsstyrelsen får konstatera att ett anbud är ett anbud ända fram till tidpunkten då ett avtal tecknas. Bestämmelsen om rättelse har därmed inte den begränsning i tiden som bolaget angett. Mot bakgrund av detta faktum att Ricoh uppenbarligen lämnat rätt produkter i sitt anbud blir frågan om att rätta felskrivningen dock inte aktuell. Ramavtalets tillämpning förutsätter

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 2**DOM**

inte att rätt artikelnummer anges utan endast att rätt produkter används. Ramavtalets krav är därmed uppfyllda och det beslut som fattats är korrekt.

Bolaget har haft möjlighet att presentera sin uppfattning och de bevis som styrker denna men har endast kommit med spekulationer. Länsstyrelsen har å andra sidan tydligt angett att det rör sig om korrekta produkter och har även fått detta bekräftat från Ricoh. Bekräftelser som är tydliga och som det saknas anledning att ifrågasätta.

Bolaget har i avropet haft möjlighet att lämna ett konkurrenskraftigt anbud men inte gjort det utan har lämnat ett anbud som är väsentligt dyrare än vinnarens. Ricohs anbud uppfyller samtliga krav och var konkurrenskraftigt i det aktuella fallet. Länsstyrelsens beslut är därmed korrekt. Bolaget lider ingen skada med anledning av beslutet.

DOMSKÄL*Tillämpliga bestämmelser*

Förvaltningsrätten har enligt 16 kap. 2 § första stycket LOU, i dess lydelse före den 15 juli 2010, att pröva om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i lagen. Om så är fallet och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen skall göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar skall vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Av 9 kap. 8 § LOU framgår att en upphandlande myndighet får tillåta att en anbudssökande eller anbudsgivare rättar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudsansökan eller anbudet. Myndigheten får begära att en anbudsansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

Förvaltningsrättens bedömning

Av 9 kap. 8 § LOU följer att ett anbud under vissa förutsättningar kan rättas, förtydligas eller kompletteras. Sådana åtgärder måste i vart fall göras innan ett tilldelningsbeslut fattas.

Ostridigt har Ricoh i sitt anbud offererat vissa närmare angivna produkter med artikelnummer som inte finns angivna i ramavtalets lista. Parterna är vidare ense om att det endast är produkter som omfattas av ramavtalet som får offereras. Eftersom varje produkt i ramavtalets lista har sitt unika artikelnummer kan ett annat artikelnummer därför innebära att det är fråga om en annan produkt, om än inom samma produktgrupp, än den som innefattas i ramavtalet. Detta framgår såväl av parternas argumentering som av det svar som Ricoh lämnat. Det går därför inte att göra det antagandet att de produktartikelnummer som Ricoh har angett i sitt anbud är *uppenbara* felskrivningar, såsom länsstyrelsen gör gällande.

Därutöver har Ricoh först efter det att länsstyrelsen fattat sitt tilldelningsbeslut tillåtit komma in med en rättelse med anledning av de angivna felskrivningarna, dvs. för sent även om fråga varit om uppenbara felskrivningar.

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG
Avdelning 2

DOM

Sida 10
1203-11

Länsstyrelsen har sålunda handlat felaktigt genom att ha utvärderat och antagit Ricoh Sverige AB:s anbud, trots att det bolagets anbud innefattat offererade produkter med artikelnummer som inte omfattas av ramavtalet.

Länsstyrelsens förfarande har medfört att principerna om transparens och likabehandling av anbudsgivarna har trätts för när. Eftersom länsstyrelsen sålunda har brutit mot 1 kap. 9 § LOU och detta medfört att bolaget lidit eller kan komma att lida skada finns grund för åtgärd enligt LOU. Bolagets ansökan om överprövning ska bifallas på så sätt att upphandlingen inte får avslutas innan rättelse gjorts i form av en ny utvärdering, varvid anbudet från Ricoh Sverige AB inte ska beaktas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/ 1B LOU)

Urban Karlsson

Rådman

Föredragande i målet har varit föredraganden Michaël Koch.